

Olvasólecke

Környezeti és energiaajog

2. Ökocímkék

SZTE ÁJTK

Olvasási idő: 20-25 perc

Dr. Farkas Csamangó Erika

2020.

Környezetbarát termékjelzés

Öko-címke, környezeti termékjelzés, környezetbarát védjegy megnevezéseket egyaránt használják a jelzésre. A környezetbarát védjegyek alkalmazása a termékek és szolgáltatások környezetvédelmi célú megkülönböztetésének a gyakorlati módszere. A védjegyek a termékeken jelölések formájában jelennek meg, amelyek használati joga pályázat útján nyerhető el, és amelyek a jelölt termékek kedvező környezeti tulajdonságait tanúsítják. Minden országnak egy **hivatalos ökocímkéje** létezik, amelynek jogszabályi alapja is megtalálható az adott ország jogrendjében.

A jelzés célja:

- fogyasztók tájékoztatása arról, hogy zöld terméket vásárol, a környezetre kevésbé káros termékek vásárlásával a fogyasztók hozzájárulnak a környezet megóvásához.
- környezetbarát termékek fejlesztésének, előállításának és fogyasztásának elősegítése.

Az öko-címke elnyeréséhez előre meghatározott **életciklus-elemzésen** alapuló feltételrendszernek kell megfelelni. Azt, hogy a környezetbarát tulajdonság megjelenítése valóban alátámasztott-e, csak valamennyi környezeti tényező figyelembevételével lehetséges megállapítani. A környezeti hatások kimutatása kizárólag termékorientált életciklus elemzéssel (**Life-Cycle Assessment (LCA)**) végezhető el. Egy termék környezeti és más hatásait méri fel annak teljes életciklusában az előállításához szükséges alapanyag kinyerésétől, a gyártáson, szállításon, értékesítésen, használaton, felhasználáson, újrahasználaton keresztül a végső hulladékká válásáig.

1. Kép forrása: <https://www.turcert.com/en/turcert-eco-label-akreditasyonunu-tamamladi>
2. Kép forrása: <http://4-designer.com/2015/06/Eco-friendly-icon-vector-material/>

Az öko-címke megjelenése a terméken (illetve szolgáltatásokon is lehet), annak csomagolásán vagy a termékismertetőben, hitelesen **tájékoztatja a vásárlót** arról, hogy a termék életútja – a nyersanyagok kitermelésétől, a gyártáson és használaton keresztül a hulladékká válásig – kisebb környezetszennyezéssel jár, mint az azonos funkciójú egyéb termékek, azonos vagy jobb termékminőség mellett. A védjegy tehát **garanciát jelent** a vásárló számára.

Az öko-címke rendszerek meghatározó eleme, hogy a termékek környezetbarát

minősítése és ezzel együtt az öko-címkék használata **önkéntes**.

Elsőként Németországban (1977) jelent meg a „**Kék angyal**” A német öko-címke, a “ *Der Blauer Engel*”:

Kép forrása: http://okocimke.kvvm.hu/public_hun/?ppid=1410000&pid=1000134&pprint=1

Ez a legrégebben létrehozott címke, a termékek és szolgáltatások környezettel és fogyasztóvédelemmel kapcsolatos minősítésére szolgál. A "kék angyal" átvette az ENSZ Környezetvédelmi Programjának emblémáját.

Az Európai Unió öko-címke rendszere

A 880/92 EGK tanácsi rendelettel került bevezetésre az EU hivatalos termékjelzése, az „Európai Virág”. Az Európai Unió 1992-ben hozta létre az EU ökocímke rendszert, a fogyasztási cikkek (az élelmiszerek, az italok, a gyógyszerek, állatgyógyászati készítmények és orvosi eszközök kivételével) és a szolgáltatások (a továbbiakban együtt: termékek) környezetvédelmi célú megkülönböztető jelölésére. A hatályos szabályokat a **66/2010 EU rendelet** tartalmazza. Ugyanaz a feltételrendszer vonatkozik az adott termékre az egész Unióban, függetlenül attól, hogy azt melyik tagállamban állítják elő vagy értékesítik. A rendszer elengedhetetlen előfeltétele a termékcsoportok kialakítása. Ezért első lépés a termékcsoportok kialakítása, a második pedig az egyes csoportokra vonatkozó kritériumrendszer kiépítése. Az Európai Unió öko-címkéjére (EU Ecolabel) pályázható termékcsoportok száma folyamatosan bővül. A tagállamokban meglévő vagy újonnan bevezetett öko-címke rendszerek továbbra is együtt létezhetnek az uniós rendszerrel. Ha egy termék az uniós öko-címkét és a tagállami címkét egyaránt elnyerte, úgy a terméken ezt a két emblémát egymás mellett kell feltüntetni.

Az **Európai Virág** egy olyan termék tanúsítási rendszer, amely keretében a környezetbarát minősítést elnyert termékeket azonos címkével jelölik meg Európa területén. Azoknak a termékeknek (és szolgáltatásoknak) ítéltethető oda, amelyek a gyártásuktól a felhasználásukig, más hasonló termékekhez képest a környezetre kisebb veszélyt jelentenek.

Kép forrása: <http://www.okocimke.hu/az-eu-%C3%B6koc%C3%ADmk%C3%A9r%C5%91>

Az uniós címke formája egy szimbólum, maga az Európai Virág, amely egy stilizált virág képe, a virág közepén egy E betű van, szirmai pedig tizenkét csillag alkotja.

A rendelet hatálya termékekre és szolgáltatásokra terjed ki. Azonban nem tartozik a rendelet hatálya alá, így kizárt termékek a gyógyszerek, orvostechikai eszközök, állatgyógyászati készítmények, veszélyes készítmények, valamint azon termékek, melyek előállítása jelentősen káros lehet az emberre és/vagy a környezetre.

Termékcsoportonként határozzák meg a minősítés feltételeit. A címke kiadásáról a tagállamok által megjelölt hatóságok döntenek. A döntést indoklással meg kell küldeni az Európai Bizottságnak. Az öko-címkét nyert termék bekerül az **Európai Bizottság** nyilvántartásába és megjelenik a honlapján is. A címke megszerzését követően annak használati joga az egész Unióban érvényes, használója feltüntetheti a logót a termékén.

A magyar környezetbarát védjegy rendszer

Magyarországon a 83/2003. (VI. 7.) Korm. rendelet tartalmazza a közösségi ökocímke odaítélését ellátó szerv kijelölését, ez a szerv a **Környezetbarát Termék Nonprofit Kft.**, amely Értékelő és Minősítő Bizottság közreműködésével látja el e feladatokat.

Az **1995. évi LIII. törvény** (környezetvédelmi törvény) 86.§-a tartalmazza a magyar termékjelzés használatát:

a környezetbarát vagy környezetkímélő termékekre és technológiákra, amelyek a hagyományos, azonos vagy hasonló funkciójú termékeknél és technológiáknál bizonyítottan kisebb környezeti igénybevételt, illetve környezetterhelést okoznak, környezetkímélő termék vagy technológia megkülönböztető jelzés alkalmazható.

Magyarországon először az akkori Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium a 29/1997. (VIII. 29.) KTM rendelettel szabályozta a környezetbarát, környezetkímélő megkülönböztető jelzés használatának feltételrendszerét.

A jelzés egy stilizált növényi ábra, alatta **a "környezetbarát termék" felirat**. A védjegy emblémáján látható életfa-szimbólum a Magyarországon **őshonos kocsánytalan tölgyre** utal. A védjegy mellett a termék környezetbarát tulajdonságait is fel kell tüntetni.

Kép forrása:

<https://humusz.hu/termekcimkek/kornyeztbarat-termek-vedjegy-magyar-cedrus>

A rendelet hatálya termékekre és szolgáltatásokra terjed ki. Azonban nem tartozik a rendelet hatálya alá, így kizárt termékek a gyógyszerek, orvostechnikai eszközök, állatgyógyászati készítmények, veszélyes készítmények, valamint azon termékek, melyek előállítása jelentősen káros lehet az emberre és/vagy a környezetre.

A védjegyhasználati jogot pályázati úton lehet kezdeményezni. A Minősítő Bizottság javaslatot tesz, a döntést a miniszter hozza meg és határozattal hirdeti ki, majd felhatalmazza a Környezetbarát Termék Nonprofit Kft.-t arra, hogy kösse meg a **védjegyhasználati szerződést** a termék gyártójával. A magyar védjegy használatára az a gyártó, szolgáltató vagy forgalmazó jogosult, akinek terméke környezetbarát minősítést kapott, és aki védjegyhasználati szerződést kötött.

A védjegy használati joga legfeljebb a minősítési feltételek érvényességi idejéig, de **legalább I év időtartamra** nyerhető el. A védjegyhasználati időtartam lejártá után az eljárás a mindenkor érvényes minősítési feltételek szerint ismétlődhet.

A védjegyhasználat alól kizárásra kerültek a gyógyszerek, italárak és élelmiszerek körén túl a nagyon mérgező, mérgező, karcinogén, mutagén, reprodukciót és az utódok fejlődését károsító, és a környezetre veszélyes termékek is, valamint az emberre vagy a környezetre jelentős károsodást okozó eljárással előállított, vagy használata során a fogyasztóra nézve károsító hatású termékek.

A védjegy használatára való jogosultság hiányában annak használata tilos.

Egyéb ökocímkék

A Nordic Swan öko-címkét 1989 őszén a skandináv államokban működő Északi Miniszterek Tanácsa (Nordic Council of Ministers) vezette be az egész északi régióra (Norvégia, Svédország, Finnország, Izland és Dánia) érvényes. A **Nordic Swan magyarul Északi Hattyút** jelent, az embléma egy repülő hattyút ábrázol. Ez a rendszer volt az első, több nemzetet is magába foglaló öko-címkézési rendszer.

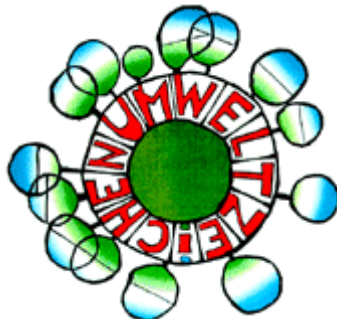
Kép forrása: http://okocimke.kvvm.hu/public_hun/index.html?ppid=1430000

A repülő hattyút szimbolizáló emblémához kiegészítő szövegek kapcsolódnak. A kör alakú címke felső peremén az "északi környezetvédelmi címke" felirat látható az adott országnak megfelelő nyelven. Magyarországon főleg fa-és papírárukon lehet a jelöléssel találkozni.

További információ: www.svanen.nu

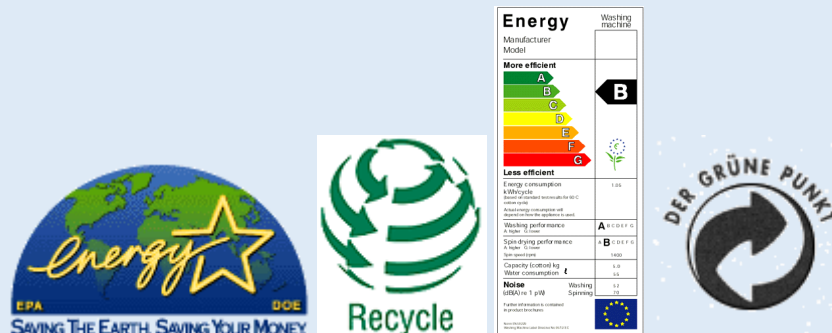
Az osztrák öko-címke – Das Österreichische Umweltzeichen : Friedensreich Hundertwasser tervezte amelynek mind a színes, mind a fekete-fehér változatai védjegyoltalom alatt állnak. A címke szimbolikusan ötvözi a föld, a víz, a levegő és a természet kapcsolatát: középpontban a Föld, melyet beborítanak a színes fák és a felirat Umweltzeichen (környezetbarát védjegy).

Kép forrása: http://okocimke.kvvm.hu/public_hun/index.html?ppid=1440000

FONTOS!

A termékeken, szolgáltatásokon található címkék nem mindegyike környezetbarát védjegy, öko-címke. A hivatalos környezetbarát címkék, mint pl. a Magyar Környezetbarát Védjegy, vagy a Nordic Swan mellett megtalálhatók más, regionálisan vagy akár világviszonylatban is elfogadott jelölések, melyek a termék egy bizonyos tulajdonságát hangsúlyozzák ki, például az energiatakarékosságát, újrahasználatosságát stb. Ezek mellett megtalálhatók még a gyártók, szolgáltatók által valamely önkéntes vállalásra utaló nyilatkozatok is. Ezek széles körben ismertek, de nem minden esetben vannak összefüggésben a termék vagy szolgáltatás környezeti teljesítményével, tehát **nem számítanak öko-címkének**.
Néhány ilyen jelölés:

Képek forrása: http://okocimke.kvvm.hu/public_hun/index.html?ppid=1460000

Interaktív feladat:

- ❖ Az alábbi oldalon a világ számos országának öko-címkéje megtalálható.
http://okocimke.kvvm.hu/public_hun/index.html?ppid=1450000.

Felismered a következőket? (A képek forrása a fenti link.)

❖ Nézd meg, hogy a FONTOS rovatban található jelölések mit jelentenek?

Jelen tananyag a Szegedi Tudományegyetemen készült az Európai Unió támogatásával. A tananyag elkészítését az EFOP-3.6.2-16-2017-00007 azonosító számú, Az intelligens, fenntartható és inkluzív társadalom fejlesztésének aspektusai: társadalmi, technológiai, innovációs hálózatok a foglalkoztatásban és a digitális gazdaságban című projekt támogatta. A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap és Magyarország költségvetése társfinanszírozásában valósul meg.

